

Management Accounting Research

Jacques Theeuwes

COLUMN

Wetenschappers in de bedrijfs-economie hebben in dit blad, 75 jaargangen lang, hun researchresultaten gepubliceerd. Met de internationalisering van het onderzoek is ook voor in Nederland werkende onderzoekers de noodzaak toegevoegd om in internationale tijdschriften te publiceren. Het aanbod van artikelen over recente onderzoeksresultaten is bij het MAB mede daardoor gedurende de laatste jaren sterk afgenomen. Dat is jammer voor de lezers van dit blad.

Om u op de hoogte te brengen van enkele recente ontwikkelingen in wetenschapsland besteed ik in deze column aandacht aan een internationaal seminar voor onderzoekers op het gebied van Management Accounting, dat in juni van dit jaar gehouden werd in Italië aan de universiteit van Pisa. Dit was alweer de vijfde bijeenkomst voor onderzoekers die zich bezighouden met management accounting voor 'operations management'. De eerste bijeenkomst in deze serie seminars vond plaats in 1993 in Eindhoven. Sindsdien komt elke twee jaar een honderdtal onderzoekers van vooral Europese universiteiten bijeen om 40 à 50 researchpapers over dit onderwerp te bespreken.

Management accounting voor Operations Management is gericht op 'producing financial and operating information that helps employees and managers make better decisions and performance evaluations on purchasing, production,

distribution, sales, marketing and product or service development'.

Het interessante van dit gebied is de confrontatie van financial en non-financial informatie voor de besturing en uitvoering van concrete bedrijfsprocessen.

Het merendeel van de gepresenteerde researchpapers kan in twee aandachtsgebieden worden ingedeeld:

- *Innovations in management accounting:*
  - *balanced scorecard gerelateerd (5)*
  - *ABC-gerelateerd (10)*
- *Development of performance measurement systems (15)*

Over deze thema's gaven enkele uitgenodigde onderzoekers hun visie.

Professor Maurice Gosselin uit Canada plaatste de papers over management accounting innovations in een bredere context van het proces van ontwikkeling en verspreiding van nieuwe methoden. Hij is van mening dat juist het begrijpen van deze processen kan leiden tot waardevolle aanbevelingen voor de invoering van nieuwe management-accountingmethoden in de praktijk. Opvallend waren de grafieken die hij heeft opgesteld over het jaarlijks aantal publicaties in vak-tijdschriften gedurende de afgelopen tien jaar over de nieuwe management-accountingmethoden. De top voor de publicaties over activity-based costing ligt in 1995; voor activity-based management ligt de top in 1998; voor life cycle costing en target costing eveneens in 1998; voor de balanced scorecard ligt de top in 2000. Blijkbaar neemt de nieuwsaarde van een innovatie na enkele jaren weer snel af.

Naarmate de nieuwe management-accountingmethoden bekend worden via de vaktijdschriften en via publiekspresentaties door de uitvinders en overtuigde aanhangers van deze methoden, wordt de kans op toepassing in de praktijk groter. Onderzoekers houden dit proces verspreiding en

---

Prof. Dr. J.A.M. Theeuwes RA is verbonden aan de Technische Universiteit Eindhoven, faculteit Technologie Management. Hij is tevens voorzitter van de groep Bedrijfseconomie en Marketing en lid van de redactie van het MAB.

implementatie vervolgens onder de wetenschappelijke loop en trachten gemeenschappelijke patronen daarin te ontdekken. Veel van de besproken researchpapers gingen over dit thema. Het inzicht dat hieruit ontstaat, kan weer van nut zijn bij lopende en toekomstige implementaties van deze innovaties in de bedrijfspraktijk.

De tweede uitgenodigde spreker was professor Joan Luft van de Michigan State University, die in haar lezing het onderwerp performance measurement kritisch tegen het licht hield. Te makkelijk wordt bij de ontwikkeling van systemen voor performance measurement uitgegaan van intuïtieve uitgangspunten over de beïnvloeding van het gedrag van mensen in een organisatie. Systematische observaties van werkelijk functionerende 'performance measurement systems' geven aanleiding tot verwerping van de vaak als vanzelfsprekend aangenomen gedragseffecten van nieuwe methoden voor performance management. Haar verslag over door haar en anderen uitgevoerde experimenten gaf een overtuigende onderbouwing van haar stelling. Een niet mis te verstane waarschuwing om de 'common-sense' van de 'verkopers' van nieuwe accountingmethoden niet zonder meer voor waar en werkbaar aan te nemen.

De visie van Joan Luft gaf een welkome relatievering van het toch hoofdzakelijk instrumentele karakter van researchpapers over het onderwerp performance management. Een opmerkelijk pleidooi bij een management accounting seminar voor meer interdisciplinaire samenwerking met onderzoekers op het gebied van de gedragspsychologie.

Professor Marc Wouters (Universiteit Twente) sloot daar naadloos op aan. Hij hield als derde genodigde spreker een pleidooi voor meer samenwerking met onderzoekers op het gebied van 'operations management'. Deze laatsten houden zich bezig met technische en organisatorische veranderingen in processen voor inkoop, productie, distributie en dienstverlening. In deze wereld is steeds de afweging tussen 'tijdigheid', kwaliteit en economisch rendement aan de orde.

Samenwerking in onderzoeksteams door onderzoekers vanuit twee verschillende disciplines is niet eenvoudig, maar kan tot waardevolle nieuwe inzichten leiden, bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van nieuwe informatiesystemen (ERP) ter ondersteuning van operations management. Ook op het terrein van de instrumenten voor economische evaluatie van bedrijfsprocessen is een vruchtbare samenwerking mogelijk, zoals blijkt uit de schaarse publicaties over resultaten van multidisciplinaire projecten. Voor Marc Wouters, die zowel een ingenieursopleiding als een economieopleiding heeft genoten, is het verbinden van 'operations

management' en management accounting dagelijks werk. Hij gaf een overzicht van de karakteristieken in onderzoeksrapporten binnen deze twee vakgebieden en illustreerde dit met een voorbeeld van lopend onderzoek naar de economische én logistieke effecten van een verandering in de 'supply chain' in de elektronica-industrie.

Zo'n internationale bijeenkomst van onderzoekers heeft een sterk stimulerende en motiverende werking op zowel jonge onderzoekers als de meer gevorderden. Het regelmatig terugzien van veel collega's, met wie de discussie over de vraagstukken van het vakgebied kan worden voortgezet, geeft aan dat management accounting ook na 75 jaar nog springlevend is. Vernieuwing van instrumenten, maar ook nieuwe aanpak in onderzoek en samenwerking met onderzoekers in andere disciplines, bieden voldoende uitdaging aan jonge onderzoekers. Dat is een geruststellende gedachte.